

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
19 August st. v.
31 August st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 34.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Ca 'n vremi de mult...

a 'n vremi de mult, în vécul mândru
Cu stele 'n cer și 'n câmp cu flori,
Cu foi de rosă 'mpodobite,
Tu éraš imi trimiți scrisori.

Și scii: Pe fie-care fce
Săruturi infocate-am pus;
De și ani mulți s'au dus, iubite,
Amorul însă nu s'a dus!*

Cetii... în loc de bucurie
Și dorul de-a te revede,
O lacrimă cumplit de-amară
Cădă pe foi din gena mea.

Al sufletelor amăgite
E crud destinul pe pământ...
Răspund cu înima pustie:
Amorul zace în mormânt!

Unui poet din Bucuresci.

Cu drept te poți fâli: e lucru fôrte rar
A fi 'n același timp poet și militar!
Cu sabia nu sciu pe mulți vei fi rănit,
Cu lira însă, drept, pe mulți ai asurdit!

M. Pompiliu.

Logofetul Baptiste Veleli.

Episod istoric din secolul XVII.

(Urmare.)

Să vorbim, Veleli dragă, să vorbim: spune,
ce? n'ai bani de ajuns? Ți s'a stricat curțile,
podurile de pe moșii?...

— Nu, nimic de aceste Măria ta, bogdaproste lui
Ddeu, nici o slugă de-a le Măriei tale nu duce lipsă de
nimică de aceste...

— Apoi?...

— Apoi, să mai vorbim...

— De nevoile țării? vorbesce!

— Scii, Măria ta, Vornicul Vasile Lupu...

— Lupu? care are jupănesă frumoasă? Palica-
rule! ai vré să me mai înșeli, și...

— Nu, nu ȃic acesta astă-dată, Măria ta, — in-
trerupse răpede Ministrul, devenind roșu ca fesul seu
la auđirea de jupănesă frumoasă.

— O aflat! — murmură el între dinți.

— Apoi dară ce-i?

— Măria ta, Vornicul Vasile Lupu, cu Hatmanul
Săvin și cu alții, au să ne răpune viața.

— Viéta, ȃici tu, Veleli? ... Vornicul Lupu să-
mi răpună viața? ... Să vede c'ai uitat că el nici nu
se mai scie ce s'a făcut din țără, sunt acum doi ani,
scii, de când otărisem să-i pun cepul în par, lui și la
toți ceialalți.

— Bine, Măria ta, dar el trăiesce...

— Trăiesce! Ei! și decă trăiesce? ... Veleli se
teme de Vasile Lupu, Veleli, la al cărui glas și nume
ar trebui să tremure totă țera? ...

— Măria ta, nu-s în toate ȃilele pascele; au tre-
murat ea de când sunt eu robul Măriei tale, căci de
câte ori nu tremurá, eu scieam numai decăt s'o dau
pe partea ei.

— Și de ce nu mai faci și acum tot cum făceai
atunci?

— Am făcut, Măria ta, însă degeba! Odinióră,
numai cât báziiá vr'un sat, și pe loc îl liniscia.n, că
mi-i trântiam, (după voia Măriei tale), bir peste bir,
belicuri peste belicuri, până-mi strigá aman!

— Ei, ș-acum cine te impedeá? ...

— Nime! dară Seimenii pe care-i trimit, ca altă
dată, să stringă biruri, nu se mai întorn; acei pe care-i
trimit ca să-și primble sinețele prin sate, tot ca altă
dată dór, se vor îngrozí câinii de țărani, érašii nu mai
dau înapoi...

— Ce? nu s'au întors? ... Pe toți să mi-i tragi
în țépă! Să-i véd eu, nu mai departe decăt mâni, in-
șirați pe zidurile curții!

— Pré bine, Măria ta, de i-or prinde, se... Dar
Vasile Lupu?

— Ei, bine?

— Măria ta, el e pe aice, pe unde-va, ascuns...
Să nu me mai ai de rob Măriei tale de n'o fi așa!

— Găsesce-l dară!

— Nu-i atáta de ușor de a-l găsi pe cât se pare
Măriei tale, că-i om ager și cu cap; nu s'o prinde ca
șórecele în capcană... Măria ta, nu-i de șuguit! au
să-ți răpună viața... ori au să te maziléseu.

— Elei, Veleli! Și ȃeu, pe legea mea! păcat mare
de m'ar mazili!

— Păcat de tot! Măria ta ești ca un lucéfér când
te îmbraci în straele Domnesei... ș-apoi si roi
ăștie-l-alți, Măria ta, de te-or mazili, perdem pânea din
mână.

— Ce-i de făcut 6re, Veleli? . . . Auđi! să ne mazi-
zil6scă!

— Măria ta, pe Vasile Lupu . . .

— Să-i tai nasul, să-i tai urechile . . . să-l tragi
in ț6pă! . . .

— Ca să-i tai nasul, să-i tai urechile, să-l ințep,
trebuie să-l fi prins mai int6iu.

— Prinde-l, dară.

— D6că eu aș av6 poronca Măriei tale . . .

— 6că-ți poroncesc . . . Da mai la urmă, Veleli,
ce tot aștepti să-ți poroncesc? Tu scii pr6 bine ca
toți, ca și tine, s6ntem aice, unii ca să agonisim bani,
alții mărire . . . Fă, dragul meu, tot ce scii că-i de fo-
los in interesele n6stre ș-ale prietenilor de nația n6s-
tră . . . ș-apoi, să bem, să m6ncăm și să petrecem,
Veleli . . .

— D6că-i așă, Măria ta, nu remăne decăt să-mi
iscălesci 6rtia asta, prin care incuvințezi prinderea lui
Vasile Lupu . . .

— Ș-a lui Săvin, ș-a lui Buhtș, ș-a cui vei pofti!
Adă, Veleli!

Și Iliăș, apropiându-se de o m6să din mijlocul ca-
sei, unde erau niște c6limări de alamă, de brău, sub-
insemnă, fără să cit6scă măcar un r6nd, ac6sta hărtie,
ce-i dete Veleli cu șielă.

— Ține, Veleli; fă cu ea ce scii.

Veleli, primind'o, ori căt se stăpăni, nu put6 ină-
duși un z6mbet, ce se lăți pe subțiratecile lui buze și
pe viclenii sei ochi — „E a mea!“ murmură el intre
dinți, cu bucurie.

Profitând acum de momentul căt ministrul Veleli
se pregătesce de a eși, și vorbește cu stăpănul seu de
lucruri puțin importante pentru șirul istoriei n6stre, să
dicem câte ceva care să facă mai cunoscut cetitorului
caracterul lui Iliăș. Cu inima plămădită de natură in
patima cea grozivă a mândriei și in setea de mărire,
Iliăș, ori cătă parte luă și el din jefurile, din birurile
ce rădică Veleli de pe ț6ră, sub feluri de denumiri, nu
eră ins6 mai nici odată el carele aruncă, dela sine,
t6te acele biruri și angării, ce scurgea ț6ra. Lui i tre-
buiă mărire; incunșurat de 6meni de nația sa, cari
scia a profită de setea lui, ei i-o potolă prin titlurile
pompoșe ce, fără de rușine, i dădea, 6ră ei se multă-
miau cu ceea ce li se părea mai pozitiv: cu banii ce
scurgea din ț6ră, după porunci Domnesci, pe care, le
eră pr6 ușor de a le trage dela Iliăș. Așă, acestuia i
eră de ajuns ca, neocupându-se de nici un interes al
ț6rii, să petrecă 6i și n6pte la bancheturi, la petreceri,
și să se vedă incunșurat de nămolul acel de slugărit
pe care Domni Moldovei incepuseră a-și inșință, după
moda curții suzerane. De indată ce Ministrii sei i pro-
curau cele ce-i plăcea, puțin i p6să lui cu ce mijloc
făcea ei ac6sta. Și 6tă că de nepăsarea ac6sta a lui,
boerii păm6nteni sciuseră profită, in curgere de doi ani
trecuți, pentru de a r6svrăti ț6ra asupra lui. In desert
Veleli, viclenul Ministru, i ar6tase de mai multe ori ce
fortună clocotiă asupra tuturoră, nu atăt ca să scape
vi6ța lui Vodă, ci ca să nu p6rdă, eșind Iliăș din Dom-
nie, mijlocul de a se inavuți. Dcnnul ridea de t6te
presupunerile, ce-i ar6tă liara cea egoistă: „Aruncă
biruri noue, Veleli, i dicea el; pune beilicuri grele! . . .
D6că n'au ce face și găndesc la r6svrătiri, dă-le de lu-
cru! . . . Ce naiba! tu, care și pe mine m'ai inv6tat
in 6rta de a domni asupra Moldovenilor, cu asemenea
mod, tu acum te temi de ei? . . . Tu, Veleli! Ha,
ha, ha! . . .

6că ce fel de pers6ne guvernau bi6ta Mol-
dova!

CAPUL II.

O j u p ă n 6 s ă.

Să venim la șirul istoriei n6stre.

Câteva minute după ce Iliăș iscălise hărtia lui Ve-
leli, acesta eși. Atunci Iliăș inchise după el ușa cu cheia
și, deschid6nd o altă ușă, ascunsă intr'un colț de pă-
rete, dete intrare unei femei.

V6rsta ei, (d'abiă să fie avut 18 ani), adăngită de
alb6ța ca laptele a feței sale; ochii sei mai frumoși
decăt cerul din maiu; tot căpușorul ei incununat de
p6rul cel resucit pe după albul fes; talia sa cea mlă-
di6să, ce se desină prin ferment6ua de fir rotunđită pe
lângă mijlocu-i tras prin inel și incins de pafdale cu
petre scumpe, t6te, t6te făceau, din nevăstuica asta o
frumuseță atăt de rară, că d6că ai fi intălnit-o in g6na
6ilei, prin vr'un munte s6u codru, numai decăt ai fi
luat'o de vr'o 6ină.

— E bine, jupăn6să Susană, — i 6ise Iliăș, luând'o
de mână și făc6nd'o să ș6đă pe divan; — acum s'a
dus Veleli, poți să mântui . . .

— Măria ta, nu mai am nimic de spus, — res-
punse jupăn6sa cu un glas așă de dulce cum nici odată
n'a fost căntare ănger6scă.

— Dar spune-mi, așă să trăiesci, dragă jupă-
n6să! cine ți-i bărbatul?

— Măria ta, me rog de iertare, dar asta nu-i ne-
voie să spun.

— Și de ce nu? . . . Ce? 6re tu nu me iubesci,
Susăniță?

— Eu să te iubesc? . . . eu, pe Măria ta?

— D'apoi firesce! de vreme căt Ț-a fost milă de
mine și n'ai vrut să cad sub pumnalele conspiratorilor,
pe cari ai venit să mi-i descoperi, să vede că . . .

— Nu, Măria ta, nu! te inșeli! . . . n'am avut
nici odată alt gănd, venind aicea, decăt acela ca să-ți
mântui vi6ța . . . Asta aș fi făcut'o și pentru cel mai
mare dușman al meu.

— Dar d6că acum tu-mi ești dragă, mie, Susă-
nică? . . .

— Eu, Măriei tale . . . să fiu dragă! . . .

— 6că! și ce te minun6ză asta? . . . D6că nu
me cređi . . . dă-mi o gurită! Și lăsându-și un braț pe
după găt6lejul ei cel de lebădă, ascuns sub mulțimea șir-
urilor de salbe, mai își apropie buzele de a le ei,
dar ea, de odată, smuncindu-se din brațu-i fugi la ușa,
și cercând s'o deschidă, răeni:

— Măria ta, dă-mi drumul să me duc!

— Să te duci, Susănică? — 6ise el, reapropiân-
du-se de ea; — da eu te iubesc?

— Măria ta, lasă-me! . . . ai uitat că am
bărbat.

— Ai bărbat! . . . ș-apoi? . . . Te-oiu despărți eu
de d6nsul . . . Remăi cu mine!

— Dă-mi drumul, aibi milă!

— Nu vrei să remăi?

— Nu! Dă mi drumul!

— Ha! ha! ha! scii că ești poznașă? Să-ți dau
drumul . . . Par că am căpiat . . . Auđi dta? . . .
Să mi vie singurică in labă, ș-apoi să-i dau drum!

Susana schimbă fețe și incepuse a tremură ca v6rga.
„Ce am făcut eu? ce am făcut?“ Ea își frăngea mă-
nile, pe când Iliăș, in prada unei mărșave pofte, o sor-
biă cu ochii.

— Ascultă, Susănică, — i dice el, — lăsând să
isbucn6scă vulcanul ce-i clocotiă in s6n; fi a mea!

— Eu, a Măriei tale? Nu, căt oiu trăi!

— Fii a mea, Susănică, și-mi cere ce-i vr6: curți,
moși, salbe; să nu mai scii ce face de multe avăți!

— Nu-mi trebuie nimica! bărbatul meu are de t6-
te . . . dă-mi drumul! Măria ta! lasă-me să eș!

— Să ești? . . . ha! ha! ha! . . . Ei! apoi, deu, ești de tot poznaș! . . . Să ești? . . . Da de ce ai venit? ca să ești?

— Măria ta! indurare!

Și ea se răpeși spre Iliș ca și când ar fi vrut să i se arunce la genunchi, dar ținând ceva cu o mână pe sub fermenele. Doi pași și ea eră lângă Vodă, când o bătaie agitată în ușa o făcu să stee pe loc.

— Deschide! deschide! — strigă un glas dincolo de ușa.

La auđirea acestui glas, Iliș se simți mai la îndemână de cum eră când auđise înteele bătaie, căci acum cunoscuse glasul lui Veleli.

— Intră erăși unde ai stat dineore, — ăice el incet cătră Susana. Și apoi neingrigindu-se mai mult de ea, se duce să deschidă ușa, ăicend: intră Veleli.

La numele acesta, Susana, care nu ascultase porunca lui Iliș, slobode un țipet prelungit și înainte de ce să fie intrat acela, ea se răpede ca fulgerul, se lovesce pept în pept cu el, și în fuga mare trece coridorele . . .

Iliș vré s'o urmărescă, dar Veleli apucându-l de pōla roșei sale giubele:

— Stăi, Măria ta! nu-i vreme acum de petrecut . . .

— Ce este? — strigă el, cu mână.

— Sântem perduți! țera-i în picioare!

CAPUL III.

Mănăstirea.

Cu doue ăile înainte de cele ce se petrecură la curte, etă ce se urmă în altă parte.

Cetitorul meu binevoiescă a merge cu mine pe drumul ce duce la mănăstirea . . . acea mănăstire ce se înalță singură în mijlocul codrilor bătrâni, ca o insulă mică în mijlocul oceanului.

După o ăi de călătorie prin păduri, munți cărunți și văi nesfērșite, incinse de pārae ca de niște brăe de argint, etă că noi sosim. Biserica principală între chilie e, ca într'o cutie fără capac, împodobită de icōne și de tablouri din sânta scriptură, care de care mai rēu, mai ciudat zugrăvite. Să trecem răpede dealungul cerdacului, pe la vr'o de ce uși, ș-ajungend la a unspre-decea (acea dinaintea căreia se vęd doi salcâmi) să intrăm. Casa mobilată forte simplu, ca ori ce chilie călugărescă, este insē de o curăție și o regulă de minune. Pe un divan, așternut cu scōrte de țera, bine țesute și felurit vęrgate, etă o jupānesă tinēră, de o frumuseță mare. Lângă ea o scrisore deschisă, dovedesce că a cetit-o. Acum insē cu ochii gānditori, ea nu-și pōte opri un zimbet fericit ce-i scōte o copilă de doi spre trei ani, care dela capetul divanului se dă dea dură ca o rōtă, spre brațele jupānesei, ridend cu risul cel ceresc al vērstei sale, pe când lângă unica mēsă de lemn, de lângă ferēstra cea mică, ce lumină casa cu o lumină nesigură, un băet de vr'o 12—13 ani, frumos dar palid ca o frunță în tōmnă, întorce mereu filele unui cēslov.

Cetitorul cunosce, pōte, pe acēta jupānesă de jupānesa lui Lupu, cu copilașii sei, Ionică și Rucsāndiță. De nevoie este să spun insē cum se face că familia lui Lupu e la mănăstirea acēta.

Să-și amintescă cetitorul de ăiua aceea în care Lupu își porni de a casă jupānesa cu copiii. Atunci nu eră de nevoie ca acum, să scie cetitorul meu, că Lupu își trimitea familia să locuescă la acēta mănăstire, singurele locuri, cari erau mai respectate până și de Domnii cei rei. N'am nevoie dar să mai spun și că de atunci nici o singură ăi, jupānesa cu copiii nu mai

esiseră din mănăstire, unde din timp în timp veniă bărbatu-seu s'o vędă, seu i trimitea scire de el prin vr'un răvaș. Tōte cunoscintele de pe la orașe ale jupānesei lui Lupu se minunau de dispārerea ei, dar nime nu putū allă unde se adăpostise ea.

Acum să urmă.

— Ce faci tu, acolo, Ionică, — intrēbă jupānesa pe băiat, vędendu-l că de unde voios se jucă, devenise trist și cu mânica scurteicei sale se siliă să frece o pētă de cernelă, ce gāsise pe o fētă din cēslovul seu.

— Mamă, uită-te că mi-a mājnit cartea, Fluturul.

— Cine ț-a mājnit'o?

— Fluturul, māmucă, băiatul cel dela maica starița.

— De aceea ești mājnit?

— D'apoi māmucă . . . tata are să socōtă că am mājnit-o eu, și el mi-a ăis dāunăđi, să me silesc să fiu om de omenie și să nu-mi mājnesc cartea.

— Dute dar de chiamă pe Fluturul să-l ocāresc că ț-a mājnit.

Băiatul purcesc, dar când fu aprōpe de ușa: Nu-l mai ocāri, māmucută, ăise el, cu accent de tot rugătoriu, ca să nu plāngă bietul Fluturul . . . că a greșit . . .

Jupānesa își aținti ochii cu dragoste spre icōna din pārete și căntă par că pe Dđeu să-i mājtescă de bunul suflet ce el dāruise copilului, apoi cu blāndețe, cătră acesta: „Nu te teme, draguțule; dute de-l chiamă să-l vęd și eu“.

Băiatul eși, Rucsāndița se lāsă să lunece repede la pāmēt, de pe naltul divan și se indreptă spre ușa.

— Unde te duci Sāndiță? — o intrēbă māmă-sa.

— Vine Fluturul, mamă, vine Fluturul! Și voiosă, ea se ascundea sub o laviță de lângă ușa.

Ionică indată intră aducend de mână pe rușinosul Fluturul, un băietel de vr'o șese ani, cu pērul creț și cu ochii mici ca de tatar, frumușel ca un āngerăș.

Ionică rugă cu ochii pe jupānesă să-și țină cuvētul ce-i dase, de a nu ăice nimica lui Fluturul. Ea-l sārută, și-l desmērdă, și nu vede āncă pe Rucsāndița, care o duriă gurița de când, de sub laviță, pe sub scōrța ce spēndură până jos, scoțendu-și căpușorul ăicea: „Iți! Fluturul! iți! Fluturul!“

Dar decă jupānesa nu auđiă pe copilă, nu eră așa și cu Fluturul; el de odată de sub mână jupānesei, care-l desmierdă se răpede spre laviță, ăicend și el: „Iți! iți!“

Apoi copila, eșind de sub laviță și tirindu-l de mână lângă jupānesă, strigă: mamă, ecă Fluturul!

— A cui ești tu, drăguță? — îi intrēbă jupānesa.

Băiatul respuse ceva într'o limbă străină.

— Nu pōte vorbi, māmucă, — ăise Ionel.

— Ba nu scie vorbi limba ta, băete, — respuse jupānesa, intelegend acesta, ea, și astă dată incredințându-se chiar și din fisionomia băiatului.

În momentul acesta intră o maică de vr'o 18 ani, frumōsă ca și jupānesa.

— E bine, māmucută Csenio? — intrēbă acēta.

— S'a pus la cale; imi dă voie . . .

— Iți dă? . . . Ionică iee pe Rucsāndița și duceți-ve de ve jucati prin cerdac cu Fluturul.

Copiii eșiră.

(Va urmă.)

Cum a îmbetrănit muiera pe dracul.

— Poveste. —

Se spune, dar e mincinos, cine-o crede, c'a fost odată, cine mai ține minte când? — o muiera mai rea și decât păcatul.

Bărbatu-s'o se luase de-un gând de necazul ce-l trăgea!

Și muncarea și beutura și somnul și toate cele le urise acum.

O scăpare mai avea, să iee lumea 'n cap și să mergă 'ncătrău l'ar duce ochii. Apoi ăr se mai cugetă, că are moșiora sa și vitișorele sale. Ba și osemintele părinților și strămoșilor sei, tot aci zac, deci nu se cade a se duce, ca dela o mără stricată.

Că să vedeți dumnia vōstră cum eră muiera aceea!

De-i dicea du-te 'n sus, ea mergea 'n jos; de-i dicea să tacă, ea durăia, ca o pârpariță; de-i dicea să grăiescă, cu furca de fer și nu-i putea scōte din gur' o vorbă legănată măcar; când o adiregea să facă focul, ea aducea apă; de cerea una, ea-i da alta: c'o vorbă le făcea toate pe dos, nici odată insē cum se cădea să facă.

A cercat el pe toate călile, dar muiera din ce-a apucat nu vrē s'o mai slăbescă nici țică mică. Așă-i căci „năravul din fire, n'are lecuire” și „pe omul rēu vrēnd să-l imblândesci, mai tare-l îndrăcesci”.

Așă stând trebile precum avusei cinstea a ve spune, nu-i mirare, că bietul om, ce să se facă? — căută chip și mijloc să scape de ea, ca ce-un junghiu, că până și capul il albise.

S'o omōră nu-i veniă bine, că-și temea sufletul, carele el este ce este și la om; să-i dee drumul, se făcea de poveste, a chibzuit dar s'o facă pierdută pe undeva. Cum? veți vedē și dumnia vōstră, că ce-i mai frumos din poveste, înainte este.

Intr'o ții ia o tărșită, o sapă, un troc ș-o secure și se ia la codru.

Despre muiera sciă el, că nu va merge indată ce va pofti să-l insoțescă.

Așă a și fost.

Sosind omul, se pune și face-o grōpă afundă, ca de doue staturi de om. de nu și mai bine, drept in mijlocul unui potec. Fiind gata, mi-o acopere cu câte și mai câte uscături, ca să nu se pricepă nime, că ce-i. Dup'aceea își pune un semn spre a se sci indreptă și ferit, când a fi la adecă, și merge acasă, ducēnd ș-o sarcină de găteje.

A două ții ia securea de-a umēr și dice cătră muiere: „Mēi femee! tu ađi ai de-a face ceea și ceea, deci să șeđi acasă pe cēdă-ți și cu mine la pădure să nu-mi vii, că-s sătul de tine ca de mere pădurețe!”

„— Cum să nu fac așă!” — dice muiera. Tocmai fiind c'ai đis să șed acasă, eu voiu merge cu tine.

Omul * mergea 'n nainte, muiera după el, ca mândul după mă-sa. Ajungēnd pe la grōpa din potec, bărbatul o 'ncungiură, dicēnd muierii să facă și ea așă.

„— Tocmai fiind c'ai đis să merg ocolind, eu voiu tinē la oblu!”

In grōp' a picat, in grōp' a remas, că bărbatul, cumu-i eră sufletul acru de nezdrăvniile ei, a lăsat-o 'n banii cei rei, și brânză de iepure să-i fi dat cineva, nu pot crede că s'ar mai fi 'nvoit să mănānce cu ea

* In ținutul Mureșului, cel puțin in părțile de unde-s eu, bărbatul este „om” și muiera, muiere. In înțeles mai general sub „omeni” se 'nțeleg Romānii, celelalte nēmri, numindu-se cu numele lor; es. Treceau mai inte 5 ōmeni ș-un ungar.

pită și sare dintr'un teriu! Că de și-i vorba că-i „rēu cu rēu, da-i mai rēu fără rēu” insē „decāt totdeuna gāra-māra și traiu cu vātraiu, mai bine s'o duci unde-a dus mutul ēpa și țiganul cārlanul”.

Vēdēnd muiera, că-i acolo, unde-i, face-un tără-boiu, de să tot fugi.

Și acesta nu odată numai, fār cu ții cu nōpte, de și dracul, că-i drac, și trebuia să se 'ngrozescă, dela o bucată de vreme!

Și Șeđă 'n petrii-și avea niște drepturi vechi asupra locului aceluia, și să-și iee cele trei fuiōre și lumea 'n cap, nu se putea.

Merge dar țin la grōpă și vēdēnd, că ce-i, ia pe muiera 'n cărcă ș-afară cu ea!

„— Acum dă-te jos și ia-te focului să te fie, încătrău te-or duce picioarele!” Așă dice mamonul.

Dar muiera: „— Tocmai fiind c'ai đis să me dau jos, eu șed in cărcă-ți!” Așă-i! „Fă bine ș-aștep-tă rēu!”

Vēdēnd Șeđă 'n petrii, că altcum nu se pōte, o taie la fugă, de-i scăpārau picioarele.

N'alegea el, că-s spini, că-i ripă ori prăpăstie, fār prin apă pe uscat, la del la vale, tot fuga și ăr fuga, că dōr muiera s'a luā de-un gând și i-a da pace! Muierii nici că-i pāsă.

Slăbise bietul incornorat de-i puteai numerā cōs-tele 'n dragă voia și capul ii eră ca un caier de lână.

A gândit să mai cerce una!

Unde vedea o cōstă grochotōsă, un spinet indelat, polomidă, rugi și urđici, acolo trăgea și se da de-a 'n durigușul, ca un bostan, până ce-l treceau sudorile și eră numai o cană.

Muiera insē tot in cărcă!

S'a 'ntēplat de-a dat față cu o ōste 'mpērātescă. Toți se mirau de necazul lui și le eră milă, de aceea fie-care ostaș ii trăgea muierii câte una indelată cu patul pușcii.

In urmă viniă ș-un ostaș șchiop. Acesta vēdēnd și el, că ce-i, se scapă și dice: „Acolo să-ți putredescă ciolanele lighiōie, că ești ponos și osindă pe capul omului.

Atunci muiera raspunde: „Tocmai fiind c'ai đis să stau, eu n'oiu stă!” și s'a dat jos, ăr dracul a resufflat acum una, cum de-o grămadă de vreme n'a putut să facă.

Incătrău a luat'o muiera, nu sciū nici eu! destul, că dracul se pricepea și el nițel la omenie.

„— Mēi omule!” dice. „Tu mi-ai făcut un mare bine, pentru care cade-se să-ți fiu mulțămitor. Cere dela mine, ce voiesci și eu voiu face!”

„— Nu cer alta, fār tu 'mpelițatule să intri 'n fēta 'mpērātului și să nu eși până când te-oiu scōte eu. Dar de mine s'ascuți!”

Așă să fie! ș-au dat mâna amēndoi.

Dă 'mpērātul de scire, că uite ce-i cu fēta lui și cine va pune-o ăr in tălpi, după cum a fost, i-a da soție să-i fie, ăr zestrea ei jumētate din impērāție.

Toți doftorii și toate babele n'au avut ce-i face, că nu se pricepea, ăr pāscālitorii cu ale lor trebi au remas de rușine.

In sfērșit ostașul cela, se 'mbracă 'n niște straie potrivite, imprumutate, el sciē de unde, și făcēndu-se, că-i doftor incusit, merge la curțile impērātesci.

Dar ucigă-l crucea, nici nu vrē să sciē, ori s'audă, de 'nvoirea avută! Așă 'n câteva țile de-a rēndul.

Chibzuesce ostașul, că ce-i de făcut?!

— Las' impelițatule, că am eu ac și de cogiocul teu! — dice el in sine.

Merge ăr la curțile 'mpērātesci și cum intră 'n

lăuntru, dice cătră 'mpelițatul: „Stăi gata, că-i aci la
pórtă muierea ceea!”

Cum aude bat-!l crucea de-o așa poznă și pri-
mejdie, că-i stă 'n cale, o ia la picior, de nu s'a mai
văđut nici ađi!

pot crede, ba nici dv., căci la casa omului muierea
este ce este; de aceea cum o cumpăr, așa o vënd.
Cine-o scie mai bine, spui-o el, că nu-i stau in cale.

Gr. Sima a lui Ion.

A m i c i a.

Ostașul ia pe fêta 'mpêratului de soție, făcând un
ospêț ca acela de puteai innodă in zamă lungă să le
ajungă; zamă grósă tótă óse.

De n'ar fi murit, trăiesc și ađi.

A fost, n'a fost așa ceva? Eu din parte-mi nu

C u g e t a r e.

O femeie crede c'aude vocea publicului in cel din-
têiu prost sêu in cea dintêiu amică perfidă care-i de-
clară că este interpretul fidel al publicului. *Stendhal.*

Bibliografie.

VIETA ȘI SCRIERILE LUI GRIGORIE ȚAMBLAC. de episcopul Melchisedec, membru al Academiei Române. Citită în ședințele dela 27 ianuarie, 3, 10 și 17 febr. 1883. Estras din Analele Academiei Române, Seria II, tom. VI, sect. II, Memorii și notițe. București, tipografia Academiei Române, 1884. Prețul 1 leu 20 bani.

Academia Română din București desvôltă din an în an activitate mai mare pe terenul literar. Grație sirguinței unor membrii ai ei, dânsa din când în când este în pozițiunea d'a trimite în piața literară produse noue, care pot să atragă atențiunea omenilor de litere și din străinătate.

Unul dintre membrii cei mai sirguincioși este și Pr. SSA părintele episcop Melchisedec, învățatul și distinsul membru al clerului din România, autorul broșurii de care voim să ne ocupăm.

Istoric consumat, Pr. SSA și cu ocaziunea această ne revêrsă lumină asupra unei epoci, căci „Vieta și scrierile lui Grigorie Țamblac” este o pagină a istoriei culturale române din vécul al XV-le.

Vor fi mulți de aceia, cari nici n'au auzit încă de numele Țamblac, căci acest nume pân'acuma a fost cu totul necunoscut în istoria literaturii noastre. Să vedem dară cine a fost Grigorie Țamblac și ce a scris?

Grigorie Țamblac, ne spune autorul, este una din puținele persoane bisericesci române, a cărora memorie s'a păstrat pe tărâm literar din vécul al XV-le, când limba literaturii la noi, ca și la poporele slave, eră acea slavona-sudică, seu cum se numia ea la noi, cea sêrbescă.

El a fost român de nêrn, născut în Târnovul Bulgariei. S'a făcut educațiunea în Constantinopoli, unde s'a și călugărit. În calitate de ieromonac a fost trimis de patriarcul Constantinopolei Matei, la începutul vécului al XV-le, în Moldova ca împuternicit din partea patriarhiei spre a stabili pacea bisericescă între biserica Moldovei și patriarhia. După împlinirea acestei misiuni, Țamblac a ramas în Moldova ca presbiter al marelui biserici a Moldovei și ca profesor la școla domnêscă dela Suceva.

La anul 1407 s'a dus în Litva și a devenit mitropolit al Chievului, cu jurisdicțiune asupra Rusiei apusene și a Galiției.

La anul 1420, retragându-se dela acea mitropolie, s'a dus în Serbia, unde a devenit egumen al mănăstirii Deciana.

La anii 1431—1432 a revenit în Moldova, unde a fost atașat la biserica cea mare a mitropoliei din Suceva și curând apoi ales mitropolit al Moldovei. Pe la anul 1440, el a primit egumenatul mănăstirii Nêmțului și de acolo a continuat a dirige și mitropolia Sucevei până la mórtea sa, întemplată pe la anul 1450.

Memoria și faptele lui Țamblac s'au păstrat: în scrierile lui, a cărora colecțiuni se păstrează prin bibliotecile Rusiei, Serbiei și Moldovei; în scrierile ruși despre biserica și literatura rusescă din vécul al XV-le; în letopisițele Moldovei și în însemnări istorice de prin cărțile vechi păstrate în Moldova. Pe temeiul acestor isvóre ne infățișeză ilustrul episcop vieta și scrierile lui Țamblac.

Noi presintând deja în trăsături generale biografia lui, ne vom ocupa numai de scrierile sale. Aceste tóte sunt compuse în limba slavonă-sêrbă, limba oficială și bisericescă la români în vécul al XV-le și mai târziu.

Colecția întregă de scrierile lui Țamblac s'a păstrat în sbornicele sêrbesci și rusesci, ce se află pe la deosebite biblioteci din Rusia. Cele mai multe din aceste scrieri sunt cuvinte adeca predici rostite de dênșul. Între aceste 8 sunt din timpul când dênșul a fost

mitropolit al Moldovei. Fără 'ndoielă, dice autorul, le-a rostit în limba română, căci altminterea ele n'ar fi fost înțelese de poporul român; dară din nenorocire limba noastră pe atunci neavând carte, nici scrisóre, Țamblac le-a tradus în limba sêrbescă, spre a le transmite posterității, fiind că această limbă avea literatură și eră comună și cărturarilor români, atât bisericași cât și civili.

La acest punct autorul ne presintă un capitol pré interesant și instructiv despre curentul slav în limba și literatura română, esplicând cauzele pentru cari românii s'au servit de limba slavă în actele lor oficiale, dar deosebi în cărțile bisericesci.

Este știut, scrie Pr. SSA, că Românii, având limba lor proprie, n'au avut carte și încă din vechime au adoptat cartea slavilor dela sud, cu cari au avut relațiuni politice și bisericesci și cu cari se vede că au trăit mult timp împreună, încât se priviau și ei ca făcând parte din familia popórelor slave de sud. Această deprindere cu cartea slavă a făcut, că și după înființarea dominelor române în vécul al XIII-le și XIV-le, cartea slavonă a continuat la Români și în Muntenia și în Moldova, precum arată uricele domnesci și inscripțiunile din acele vécuri, ajunse până la noi. Se nasee acum întrebarea: pentru ce Românii, după ce ș-au format staturile a parte românesci, totuș au purtat atât de îndelung jugul moral al unei limbi străine și neînțelese de popor, ci numai de cei ce o învățau în adins pentru a puté fi cărturari, scriitori, dascăli și preoți?

La această întrebare autorul ne raspunde prin niște desluciri, cari se resumă în următoarele:

1. Pe acele timpuri egoismul național nu se deșeptase încă la Români; deci fiind că Românii se țineau de o biserica comună și slavilor, cu cari trăise împreună multe vécuri, de aceea credeau ei că și limba bisericii lor trebuie să fie tot cea slavă, de și puțin o înțelegau; dascălii lor, slavi de origină, negreșit îi întâriau în acea idee.

2. Pe la finele vécului al XIV-le, de gróza dominațiunii turcesci, mulți cărturari, preoți și călugări, din orientul Europei, români și slavi, căutară scăpare în țêrile române de dincóce de Dunăre, unde se aședară la diferite persoane și pe la biserici ca dascăli de copii și ca servitori bisericesci. Mulți dintre aceștia, călugării, ș-au găsit asiluri prin munți, unde au format sihastrii și apoi mănăstiri. Călugării emigrați din țêrile orientale, atât români cât și slavi, educați și învățați din copilărie în limba slavo-sudică, o au transportat cu dênșii și întărit prin mănăstiri. Mănăstirile pe atunci erau școlele unde se formau bisericași români; de acolo se luau episcopii, mitropolii, toți bine întâriți și lipiți de cartea slavonă, pe care ei la rândul lor o propagau în țêră prin școle înființate pe la episcopii și mitropolii și pe la orașe, ba chiar și pe la sate, și prin școle înființate de boeri pe la moșile lor. Călugării cărturari pe la mănăstiri, mitropolii și episcopii, precum și dascălii mireni prin politii și sate, se ocupau cu prescrierea cărților slavone trebuitoare pentru serviciul divin prin biserici și a sbornicelor (colecțiunilor) de predice ale sfinților părinți. Această eră și o ocupațiune fórte profitabilă, căci cărțile pe atunci erau rare și scumpe. O multime de scriitori de aceștia trăiau cu aceasta meserie. Biblioteca bisericescă, care avea trebuință de scriitori, eră numerosă.

3. O altă împrejurare, care a împuternicit curentul slav, a fost frica de papism, mai ales după sinodul de Florența. Această a îngrijat mult pe ortodocși și i-au strins și mai tare de datinile lor religioase. Cea mai mică abatere dela vechile datini bisericesci se privia ca o înclinare spre papism. Cine dar putea în

asemene impregiurări să cugete la schimbarea limbei bisericeii române, limbă care făcea parte integrantă a ortodocsiei române, care era comună cu a tuturor popoarelor slave din regiunea României? Acesta ingrijire de ortodocsie și conservare a limbei slavone, ca un element ortodox, a durat în Moldova și Muntenia câteva secole. Cartea română s'a ivit mai întâiu în scrieri particulare de interes social, pe la finele vîcului XVI-le, era în biserică pe la mijlocul vîcului XVII-le, și acesta numai în cărți de predică. Și în Moldova și în Muntenia cele întâiu cărți bisericesci sînt doue cărți de predică sêu căzaniu, tipărite una în Iași sub Vasile Vodă. alta mai mare în Muntenia, sub Matei Basarab. Tote celelalte cărți ale serviciului divin au continuat încă a rămăne cele slavone. Când mitropolitul Dositei a publicat pe la finele vîcului XVII-le întâia oră liturgică, era Șerban Cantacuzin în Muntenia tot pe atunci a publicat întâia biblie română, și-au cerut amîndoi mai întâiu binecuvîntarea patriarcală, pentru ca să se pôtă justifica contra hulatorilor novismului de a traduce sfințele și dumnezeescile rugăciuni și cuvîntul lui Dumnezeu în limba cea ordinară a poporului, și să convingă pe toți, că prin acesta nu se strică legea creștină.

4. Mai tîrziu a încetat emigrarea slavă de la Sud în România. Cultura limbei slave în România a slăbit, limba slavă a tot degenerat, luând forme și dîceri române. Se zăresce încă un curent mic filo-român, cu tendințe de a forma carte română, și încă de timpuriu, pe la finele vîcului XV-le. Acesta se deduce din „Codicele voronețian”, descoperit de curînd.

5. Pe la finele vîcului XVI-le și parte din XVII-le curentul slav în România a primit o nouă putere, prin noua emigrațiune în Moldova a cărturarilor și călugărilor slavi, de la nord, din Galiția, strimtoriți prin papism. Aceștia, bine primiți și ajutorați, au imputernicit era curentul literar slavon, devenind dascăli pe la școlile mănăstiresci și episcopale și scriitori de cărțile slavone ce se întrebunțau în bisericile din România, de asemenea scriitori pe la cancelăriile statului. Limba slavonă a documentelor moldovene din această epocă pîrtă urmele limbei rutene din Galiția cu polonismii ei . . . Încetă însă și emigrațiunea din Galiția și atunci limba slavă începîu erăș a decăde, imputîndu-se la dascălii și școlile pentru învățarea ei temeinică. Pe de o parte grăso ignoranța a clerului, carele remase cu totul necărturar în timpii din urmă ai slavismului, din cauza că nici carte românească nu mai învăța, nici pe cea românească n' o avea; era de pe de alta parte frica de calvinism, carele se incubase în Transilvania și de acolo începuse a publică cărți ereticesci pentru poporul român: au silit pe Românii din Moldova și Muntenia a-și face carte românească ortodoxă. Lupta însă cu slavismul, înrădăcinat adânc în biserică, a durat încă un vîc, până ce cartea română s'a format și s'a introdus deplin în biserică română, în vîc al XVIII-le. Pr. Ssa înceie prin următoarele cuvinte: Dăcă de la timpul lui Tamblac a trebuit să trecă 400 de ani, până ce biserică română s'a putut desbără de slavonismul antic, apoi se n'țelege, că noi n'avem nici un cuvînt de a cere de la Tamblac, ca el în vîc al XV-le să fi scris românește!

Ș-acum să revenim la scrierile lui Tamblac. Afară de cele 8 predici dînsul a mai lăsat: vr'o trei panegirice, vr'o doue povestiri, un stich și altele de soiul acesta.

În scrierea asta se presintă cetitorului panegiricul despre martiriul sântului Ioan, dimpreună cu traducerea sa română.

În acesta se găsește oș-cari noțiuni istorice despre Moldova.

Aceste spicuri din noua carte a părintelui epis-

cop Melchisedec vor convinge pe ori și cine, că Pr. Ssa erăș a îmbogățit literatura cu o lucrare vrednică de numele unui academic distins.

Marcu Emilian.

Căntece și strigături.

(Din Bănat)

El șa, Ieliță!
 Dragă copiliță,
 Albă la peliță,
 Negră la cosiță,
 Deschide-mi ușița,
 Să-ți sărut gurița,
 Că e mult d'asără,
 De când stau p'afară.
 Plăia mereu plăie,
 Căpenegu-mi moie,
 Picătura pică,
 Pălăria-mi strică,
 Năua mereu ninge.
 Ochișorii-'mi plînge.

*

De cine dorul se lăgă,
 Nu-i pară glumă și șagă
 De se lăgă d'o fetiță,
 Nu mai umblă pe uliță;
 De se lăgă d'o nevastă,
 Nu o mai vedă la ferestă;
 De se lăgă de vr'un june,
 Dragostea capul i pune.
 Acest dor e mare căne,
 Că se lăgă și de mine.
 Întră 'n sin, apoi sub pele,
 La capul inimii mele,
 Și me 'ntrebă de cercei,
 Cine-a dat banii pe ei?
 — Cel cu ochii mițitei.
 Și me 'ntrebă de mărgele,
 Cine a dat bani pe ele?
 — Cel cu buze subțirele.
 Si me 'ntrebă de inel,
 Cine-a dat banii pe el?
 — Al meu mândru voinicel.

*

Frunță verde mărgărit,
 Auđit-am auđit,
 Că de dor
 Mulți ămeni mor,
 Și de drag
 Mulți ămeni zac,
 Er din hólă
 Mulți se scólă,

Dar și asta-i o minciună.

Că și eu avui un dor,
 Și nu mai putui să mor.
 Și am avut și un drag,
 Și nu mai putui să zac.
 Acum însă am o hólă,
 Din ea nime nu mie scólă.
 Asta-i hólă de urit,
 Care me bagă 'n pămînt.

Petru Barbu.

Serisori din Iași.

12/24 august 1884.

Situația orașului Iași, interiorul, grădina publică, populațiunea, comerțul și industria, véra, instrucțiunea, și artistica, érna, es-
posiția.)

Orașul Iași, fosta capitală a Moldovei, este, intru cât privește aședarea și construcțiunea sa, unul din locurile cele mai pitoresci, nu numai din România, dar chiar din Europa întregă. Streinii cari au vizitat acest oraș, și au avut ocazia de a-l privi dintr'un punct înalt, ca de pildă Galata, ori Repedeș, declară că numai în Svițera și în puține locuri din sudul Franciei au putut vedé panorame egale cu aceea a acestui oraș.

Aședat pe doué deluri mari, Copoul și Tatarășii, udat spre apus de un mic riu, Bahluiul, Iașul e încungiuurat de alte patru mari deluri și anume: Galata, Cetățuia, Aronean și Repedeș, care este cel mai înalt, dominând asupra tuturor împregiurimilor.

Din ori-care parte l'ar privi cineva, vede un nou tablou, un peisaj pe cât de variat, pe atât și de bogat; interiorul totuși pare a nu tocmai respunde cu prive-liscea generală. Edificiuri mari sunt mai mult cele bisericesci: Metropolia, Biserica Trei-Erachi, St. Nicolai Domnesc, Golia, etc.; apoi Palatul administrativ (fosta Curte Domnescă), palatul principelui Mihai Sturza, și clădirile de curénd isprăvite: Casarma infanteriei dela Copou, și marele hotel Trăian, cari sunt în adevér niște construcțiuni demne de privit. Restul caselor, de o zidire și aședare nesfârșit de variată, se compune din clădiri cu unul, doué, până la trei etaje, și e fôrte curios a vedé lângă un nalt și măreț pa at din stradele principale, niște căsuțe tupilate, ce pot luá aprópe denumirea de bordee.

Majoritatea stradelor Iașului sunt asfaltate în întregime, ceea ce face ca ele să capete cel mai frumos aspect. Nici unul din orașele României nu posedă încă străde asfaltate, nici a patra parte cât are Iașul.

O spațiosă și pré frumoasă grădina publică, „Copoul“, e locul de preumblare cel mai plăcut al orașenilor. Câți-va pași, după bariera Copoului, o altă grădina, numită „Aleele“, avénd șoséua județeană prin mijlocul ei, este de asemenea de o frumuseță rară. — După aceste vin apoi diferite grădini particulare, dar de asemenea fôrte remarcabile, ca Vila Pester, Via Domnescă dela Socola și altele.

Popolațiunea Iașului, în lipsă de o statistică sigură, se cifréză cam la 80.000 locuitori. Cu părere de réu însă constatăm, că aprópe majoritatea acestei populațiuni se compune din streini, și mai ales din evrei. De când Iașul, în virtutea marelui ac ce a unit țările surori, a încetat de a mai fi capitala Moldovei, tótă importanța sa, ca centru de acțiune a scădut, și avéntul cel mare ce-l luase pe timpul ultimei Domnii moldovene a perit cu totul, astfel că acum, din și în și el lăncedescé, stagnéză în ori ce ramură de productivitate și e amenințat chiar a da îndérét.

Comerciu, industrie, afaceri bănesci séu de transacțiune nu sunt de cât pentru trebuințele zilnice ale orașenilor ce consum, fără a produce nici un esport, în schimbul consumației lor. Principalii ómeni ai orașului își trag resursele lor din agricul ură, ceea ce face ca véra mai ales să se resimtă corapleta lipsă și de ómeni și de afaceri. Véra acesta mai ales, orașul nos-

tru a avut o fisionomie cu totul posomorită, tăcută, lăncedă. Politica mai atîță pe ici colea câteva spirite aprige; dar precum nici un fapt de mare importanță n'au avut a se produce de curénd, și mișcarea politică au fost aprópe neinsemnată.

Cu tótă sărăcia espusă, instrucțiunea are partea ei mai largă în Iași, decât în multe alte părți ale țării. A parte de școlile statului: Universitatea, Școla normală Superióră, Lincee, Gimnasii, Școli tehnice și militare etc. sunt încă multe instituțiuni private, atât ca școle cât și ca cercuri, în care se desbate și propagă lumina, pentru cei ce au dorința de a o primi. Pentru artele frumoșe încă există o școlă de pictură și sculptură, un conservator de musică și declamațiune, un Teatru Național, etc. Décă aceste instituțiuni nu sunt póte la o înălțime egală cu cea care trebuie să o atingă, noi, iașenii, sperăm că cu timpul și cu mai multă stăruință din partea celor aleși, ele vor puté să atingă scopul lor.

Publicitatea, în timpul de față, se mărginesce la un numer de doué-spre-dece diare periodice: „Liberallul“, „Curierul Balasán“, „Patria“, „Lupta“, „Nouă Revistă“, (politice), „Gazeta de Iași“, „Monitorul Comunal“ (oficiale), „Perdaful“, „Ciomagul“ (umoristice), „Convorbiri Literare“, „Contimporanul“, „Revista Socială“ (literare și științifice) și „Arta“ (teatrală și musicală). Mai există o revistă intitulată „Recreații științifice“, tratând esclusiv despre matematici și apărénd la intervale neregulate, după cum mai apare și o fôie umoristică „Săcelea“.

O mișcare în destul de însēmnată în sciințe și arte se produce mai cu sémă érna; atunci mai în fiecare săptămână se țin conferinți de profesorii și literații distinși din localitate și de pe aiurea, se dau concerte și reprezentațiuni teatrale atât de artiști locali, cât streini, se fac intruniri și discuțiuni, se organizéză diferite societăți de cultură și ajutorare etc. Véra însă, după cum am mai spus, e o amortélă completă. De pe la april n'au mai fost în Iași nici intruniri, nici conferințe, nici reprezentațiuni teatrale séu musicale, nimic.

Acum se pregătesce și se așteptă cu nerăbdare deschiderea esposițiunii cooperatoilor din țără, care va avé loc la 2 septembre st. v. într'un nou edificiu de circ zidit de dnii Cantacuzin. Cu acesta ocaziune se speră o reinviare a orașului întreg.

Iassiensis.

Cochetăria chinezelor.

Ciudat lucru este și cochetăria! Ea este aceeași pretotindenea, și tinde la același scop: a place cât se póte mai mult.

Cochetăria face ca chinezesele să sufere durerile cele mai mari, pentru a-și micșorá mărimea picioarelor, și europenele-și strîng talia în niște corsete tiranice.

Pentru Malaieșe, eleganța consistă în a-și pili dinții. Iși póte inchipui ori-cine, cât de neplăcut lucru este a-și pili dinții. Este d'ajuns ca cineva să fi avut d'a face c'un dentist pentru a înțelege acesta operațiune.

În Malesia, junele fete și tinerii nu pot să se sus-tragă dela acest supliciu voluntar; un tiner nu póte să fie plăcut femeilor decât n'are dinții piliți.

Dentistii din acesta țără întrebuintéză pentru acesta operațiune niște mici instrumente, precum: ciocan, fôrfece, clesce, pilă și ferestréu. Cel căruia i se pilesc dinții, mănăncă *cucurma* și se întinde pe pâr-ul acel moment artistul pronunță de trei ori a-ulă *djopo, doro, rapal!* Adesea se introduce zată de lemn între fălci, pentru a le ține de-

părtate una de alta și-a înlesni operațiunea pilirii dinților.

Sunt două feluri de piliri de dinți: *widji kray*, mai ascuțiți, și *widji semong ko*, mai puțin ascuțiți. Câte odată se cere pilirea transversală a dinților, care merge până lângă gingii și face ca durerile să fie foarte mari și nesuferite.

Pare că un bărbat care are dinții piliți astfel, se poate căsători foarte lesne. Poate că Malaiezele se tem de mușcăturile bărbaților lor!

F.

A m i c i a.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 405. —

Băeții au mai multă simpatie pentru câni, ér fetițele iubesc mai mult pisicile.

De aceea mai fie-care fetiță are câte o pisică casnică, care apoi e mădărită ca o princesă. Aceea nici nu se află în alt loc bine, decât numai în brațele stăpânei sale; acolo apoi dörme cu plăcere, drimboind cât îi-i mai drag s'o asculte.

Care va să dică, între pisică și stăpâna sa se înodéză o relațiune atât de amicală, încât ai crede, că aceea va ține cât lumea.

Dar tóte au sfērșit, chiar și amicia asta. Copilița va crește, va fi mare, frumoasă și atunci — va căută altă prietenie.

I. H.

Literatura și arte.

Premiu pentru o piesă. Aflăm cu plăcere din zărele dela București, că direcțiunea generală a teatrelor a decis să dea și anul acesta un premiu de lei 1200 pentru cea mai bună dramă seu comedie de moravuri. Direcțiunea generală previne pe cei ce doresc să ia parte la concurs. 1. Că comediele seu dramele ce vor trâmite scrise în prosă seu versuri, trebuie să aibă cel puțin trei acte. 2. Că manuscriptele nesuptscrise, dar având un moto spre a puté să se cunoscă numele autorului, să fie depuse în cancelaria direcțiunii generale cel mult până în ziua de 30 decembrie, anul curinte, órele patru p. m.

Teatrul Național din Iași, precum cetim în „*Liberalul*“, se va deschide în stagiunea viitoare cu „*Fântâna Blandusiei*“ de dl V. Alecsandri. Tinerul artist, dl Hasnaș, care la finele stagiunii trecute jucase pe scena din București, s'a angajat în trupa iașiană; asemenea și dșóra Luța Botez va jucă în érna viitoare la Iași.

Ilustrațiunea română. Așa se numesc o compoziție musicală a dlui C. C. Karrasz din Timișóra, care s'a executat cu succes într'un concert al reuniunii române de lectură din Timișóra și este o fantasmă asupra melodiilor: „*Écă și nóptea*“, — „*Hora Severinului*“ — și „*Deșteptă-te Române!*“ Acest op, cam de 15 pagini, va apăre de sub tipar la finele lui septembrie. Prețul de pnumerațiune e 1 fl. (seu 2 lei $\frac{1}{2}$), și este a se trimite dlui Petru Opriș, președintele reuniunii române de lectură din Timișóra.

Dl Tr. G. Djuvara, primul secretar al legațiunii române din Constantinopol, publică în ultimul număr al „*Buletinului Asociațiunii literare internaționale*“ un articol despre literatura română dela începutul ei și până astăzi. Tot dsa traduce și analizéză „*Fântâna Blandusiei*“ în revista „*Revue Universelle*“.

O publicațiune musicală. Dl Vulpean publică în zărele din România un apel către cetitori spre a-i vini întru ajutor la tipărirea melodiilor populare române culese de dsa în timp de 16 ani în Ardeal, Bu-

covina, România și Macedonia. Ori-cine va binevoi de-a subscrie în listă după aparițiunea colecțiunii, primesce îndată prin poștă: 1. Un caet ce va conține: Doine, Balade, Idyle și Pastorale la 240 bucăți vechi, arangiate pentru voce și piano, după cum se vede în tabla de materie, prețul de abonament lei 14. — 2. Un caet „*Salba Regală*“ ce va conține la 400 hore inedite încă pentru piano, lei 16. — 3. Un caet de „*Canturi de lume*“ (Romanțe) și adio, ce va conține 200 bucăți, arangiate pentru voce și piano, lei 10. — 4. Un caet „*Jocuri de brâu*“ ce va conține la 200 bucăți vechi pentru piano, lei 8; pentru caiete, total lei 48. Un subscriitor pentru tóte caietele, va plăti lei 30. *Vulpean, București strada Șelari, 1.*

Dicționarul limbei române. „*Monitorul României*“ promulgă decretul prin care se deschide pe seama ministerului cultelor și instrucțiunii publice un credit esttraordinar de lei 2700 spre a se pune la dispozițiunea Academiei române pentru remunerațiunea a trei ajutóre necesarii la lucrarea marelui dicționar etimologic al limbei române.

Statua de bronz a lui Ovidiu, una din operele cele mai strălucite ale maestrului Ferrara, este pe drum, spre România. Se speră că la tómnă se va sərbători desvélirea ei la Constanța, pe unde a suspinat marele poet în esiliu. Primarul dela Sulmona, locul de nascere al lui Ovidiu, va veni la inaugurarea statuei. Cu densusul împreună vor asistá mai multe notabilități din Italia.

Sciri musicale. *Dl Gr. Gabrielescu,* primul tenor al Teatrului Național din București, a sosit zilele aceste acasă; dsa fusese în Egipt, unde a fost angajat și la rentorcere prin Constantinopol, a dat și acolo un concert în salónele consulului general al României. — *Dl L. Wiest,* bêtránul și simpaticul violonist din București, va fi însărcinat de către dl Franchetti cu conducerea orchestrei operei italiene din capitala României.

Cărți didactice. Pentru completarea colecțiunii operilor didactice destinate invêțământului de diferite grade, dl ministru al cultelor din România a incredințat mai multor persoane competente elaborarea unor asemenea opere. Astfel: dl V. A. Urechia a fost însărcinat a face un tractat de Istoria literaturii române; dl Gr. Tocilescu un curs de Istoria țerii; dl Em. M. Porumbar un tratat de Dreptul administrativ și un altul de Economia politică; dl A. Dumitrescu o Anthologie română.

C e e n o u ?

Societatea pentru fond de teatru român va ține adunarea sa generală în anul acesta în orașul Arad, la 27 și 28 septembrie st. n. cu programa publicată în nr. 28 al foii noastre.

*

Sciri personale. *Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul* a amănat intrunirea consistoriului mitropolitan dela 1 septembrie st. n. pe un termin ce-l va ficsă mai târziu; amănarea s'a făcut din cauza că Maj. Sa tocmai pe atunci petrecând la Arad, Esc. Sa are să mērgă acolo în fruntea unei deputațiuni spre a presintă omagele bisericeii gr. or. române. — *Dl Alexandru Roman* va propune la universitatea din Budapesta în semestrul prim al anului școlastic 1884/5: 1. „*Elementele limbei române*“ în două óre; 2. „*Părțile constitutive ale limbei române. teritoriul ei în comparațiune cu limbele sorori*“ în două óre; 3. „*Originea și însemnătatea numelui Vlach*“, una óră; 4. „*Opurile dramatice ale lui Vasile Alecsandri*“ în două óre pe săptămână. — *Dl Gr. Tocilescu* a petrecut săptămâna trecută la Curtea-de-Argeș, unde a inspectat bisericile, a citit câteva inscripțiuni vechi, nedescifrate până acum; între aceste

a descoperit fragmentul dela pétra mormentală a lui Negru-Vodă, perdut până acum; pe acesta bucată de pétră a citit resbelele in care a luat parte acest Voevod. — *D. Al. Ciurcu* a oferit școlii din Câmpeni 100 fl. pe an, cât timp mijlocele i vor permite acesta generositate.

Festivitățile din Arad. Maj. Sa regele a sosit la Arad in 29 l. c. dimineața la 5 ore, ca să asiste la manevrele militare ce se țin dela Arad in sus spre Lipova și către Timișoara-Lugoș. Duminecă la 31 l. c. va da audiențe, cu care ocaziune va primi și deputațiunile diferitelor corporațiuni cari vor prezintă omagele lor. Clerul și biserica română se va reprezintă prin ambii mitropoliți, cari vor conduce câte o deputațiune compusă din episcopii sufragani și de alți bisericieni, er la greco-orientali și din mireni, dela consistoriul oradan dnu Nic. Zigre și Ioan Pop. Comitatele invecinate asemenea vor trimite deputațiuni, in cari dintre români ceterăm următoarele nume: in Caraș-Severin dnii Andrei Liviu, Constantin Radulescu, Stefan Antonescu, Coriolan Bredicean și Fabius Rezeiu; in Timiș dnii Atanasie Răcz și dr. Iosif Gall; in Hunedóra dnii Ioan Papiu, Benjamin Densușan și dr. Lazar Petco; in Bichiș dl Petru Chirilescu; in Biharia Iosif Vulcan. Orașul Arad este decorat splendid. Intre alte ovațiuni ce se vor face, damele vor da regelui un buchet prin soția primarului Salacz; in deputațiunea damelor se a lă și trei române: dnele Aurelia Beleş, Letiția Oncu și dșora Bonciu.

Regele României la Belgrad. Regele Carol I a plecat joi sêra din Sinaia cu trenul regal; in drum trenul se opri un moment la Chitila, unde ministrii salutară pe suveran și-i presintară urări de călătorie. Vineri dimineața sôsî la Orșova, unde așteptară cele trei vase ale flotei române, cu „Stefan cel mare“, precum și tôte autoritățile locale. Bastimentele viniră pe Dunăre in sus cu pavilion și întreaga ținută de gâș până la Baziaș, unde sôsîră vineri sêra. Nôptea se petrecu pe bord. Sâmbetă dimineața plécă din nou, spre a ajunge la Belgrad intre ôrele 11—12.

Hymen. *Dl Constantin Popovici Bărcian*, profesor și inginer-architect la Slatina in România, la 19/31 august va serbă cununia sa cu dșora Iosefina Peia, fiica dlui Pavel Peia in Caransebeș.

La Sinaia se fac mari pregătiri pentru primirea moștenitorului de tron Rudolf. Regele României, Carol, cercetează in fie-care și edificile, in care are să primescă pe inaltul ôspe, și se interesază in persoană de cele mai mici amănunte. Palatul va fi iluminat cu lumină electrică, pentru care scop se lucrază acum la aședarea mașinelor necesare, care se pun in mișcare cu puterea apei. Spre rêsărit de palatul regesc, se ridică un nou palat, destinat ca locuință pentru personalul de curte, in care va fi instalată și o parte din suita moștenitorului de tron. Pe lângă periuș Peleş se aședă, pentru conducerea apei, tuburi de fer, conduse prin munte. Regina României încă cercetează lucrările și și-a esprimat mulțămirea sa pentru inaintarea neașteptată.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia dela următoarele dame și alte persoane: dna Amalia Basiota, o pernă de canapea; dna Cecilia de Barsay, vas de pôme; dșora Elena Spiridon, o batistă cu broderie de mêtasă; dșora Minerva Herbay, un sachet de atlas cu broderie; dna Maria Cosma, o batistă fină din dantele de Bohemia; firma Winkler, un covor de pat, un cuier pentru ștergariu cu broderie, o consolă cu broderie; Ioan Weindel, o corfă de pâne din argint; dna Anastasia Toma, pânzătură cu 6 serv. (brodată); dna Ana Șandor de Wiest nasc. Oltean, 1 față de mêsă, (tesătură proprie); dșora Alecsandra și Letiția Șandor de

Wiest, 6 servete de cafea; dna Maria Cutean, născută Popoviciu, 5 merindare, țesute și iavergate cu mână proprie; dna Maria Filip, o corfiță de mână; dna Maria Cunțan, 2 tavițe pentru bilele; dna Ioana Bădilă, 1 covor; dșora Evelina Pop, 2 dantele de filet (Antimacasar), 453 modele croșetate din bumbac și lână; 5 bucăți echantilione (1 croșatată, 2 impletite, 2 brodate); 1 model de frivolite; 3 modele de filet; 1 cutie modele de flori lucrate cu o dibăcie rară in lână de zefir și sermă; dna Irina Trombiș de Betlen, 1 pânzătură cu 6 servete (brodată).

Petrecere de vêră in Vașad. Din comuna Vașad in Biharia ni se scrie, că junimea română studiosă din părțile acele a arangiat in duminica trecută acolo petrecere de vêră, care a avut un succes complet. In fruntea comitetului arangiator a stat părintele protopop Paul Pop. Dansul a inceput sêra la 7 ore intr'un șopron improvisat din crengi verzi și decorat cu flori. Au luat parte următoarele domnișore: Veturia Lazar din Sanislău, Elena și Veturia Bandici din Pișcolt, Elisabeta Șarcadi din Fegernic, Maria Bonea din Sanislău, Cornelia Creț din Vașad, Veronica Man din Tarcia, Ana Ciôra din Oradea-mare, Irina Iriniș din Ciomucuz, Nina Edey din Tarcia, Gizella Kovács, Berta Fleischmann, Elena Kovács, Maria Kiss, Elisabeta Morvai, Elisabeta Szilágyi, Ana Socan din Carêi, Rosa Ternovean din St. Lazar. Petrecerea a ținut până dimineața la 7 ore. Vinitul curat, 15 fl. 71 cr., s'a trimis fondului școlii române de fete ce are să se inființeze in Oradea-mare.

Iubileuri bisericesci. *Biserica gr. or. română din Oradea-mare* in ziua de St. Marie a serbat iubileul de 100 de ani al inființării sale. Cu asta ocaziune, după serviciul divin, celebrat cu o deosebită pompă, s'a cetit istoricul zidirii acestei biserici și s'a ținut parastas pentru odihna vecinică a acelor, cari au contribuit la clădirea acestui locaș sânt. — *Biserica gr. or. română din Oravița-montană* asemenea in ziua de St. Marie a serbat iubileul de 100 de ani al sântării sale. Serbarea a avut un caracter poporal bisericesc.

Sciri militare. *Dl Iosif Stefanescu*, locotenent de artilerie in regimentul 13 staționat la Lugoș, a primit dela rezerviștii conchiemați pe est an, drept suvenir, o sabie de onôre. — *Dl Liviu Drăgoiu*, supra-tenent la honveți, fu numit comisar financiar de cl. III. — *Cadeți* fure numiți dnii *Ioan Popovici* la reg. de inf. 41; *Victor Moga* la reg. de inf. 62; ambii elevi ai școlii militare din Wiener-Neustadt; și dl *Ioan Măcler* la reg. 4 de artilerie, elev al școlii militare tehnice din Viena.

Epilogul turburărilor din Cluș, inscenate de studenții magiari ai universității de acolo in contra societății „Julia“ și in contra dlui profesor de limba și literatura română dr. Grigorie Silași, este un ordin al ministeriului de cult, sosit in sêptemăna trecută la universitatea din Cluș. Acest ordin aprôbă sentința senatului universitar, conform căreia conducătorii tinerilor demonstranți au fost admoniați; modifică insê partea aceea a sentinței, care dispune ca acesta admoniare să se introducă și in atestatul școlar al acelor tineri și face atêrnătore acesta dela purtarea lor ulterioară. Totodată ministrul a ordonat o strictă cercetare disciplinară in cauza societății „Julia“ și in a dlui profesor dr. Grigorie Silași, dându-i concediu pe un an și invitând corul profesoral a-și alege alt pro-decan. Afflăm toemai acum, că in locul dlui Silași va fi numit profesor Moldován Gergely. Mai trebuie comentat?

Programa adunării generale a reuniunii învățătorilor români dela școlile confesionale gr. or. din diecesă Caransebeșului, ce se va ținé in 18/30 și 19/31 august 1884 in orașul Lugoș. **Ziua** I nainte de amêdi

la 10 ore : 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul cassariului. 4. Raportul bibliotecariului. 5. Alegerea comisiunilor : a) pentru esaminarea raportului comitetului, b) pentru esaminarea raportului cassariului, c) pentru esaminarea raportului bibliotecariului, d) pentru propuneri, e) alegerea juriului pentru censurarea lucrărilor metodo-didactice din scriptologie. După amăzi la 3 ore : 6. Ținerea disertațiilor. 7. Raportul comisiunii de propuneri asupra regulamentului cassei. 8. Raportul juriului. Ziua II la 11 ore a. m. : 9. Continuare cu rapoartele comisiunilor. După amăzi la 3 ore : 10. Alegerea biroului și a comitetului pe anul administrativ 1884/5. 11. Designarea locului pentru ținerea adunării generale din anul 1885. 12. Diverse propuneri din partea membrilor. 13. Alegerea comisiunii pentru autentizarea protocolului. 14. Închiderea adunării. Bocșa mont. în 12/24 august 1884. *Stefan Velovan* m. p., președ. reuniunii. *Ioane Marcu* m. p., notar.

Junimea română din Halmagiu va arangia o petrecere de vără la 19/31 aug. sub conducerea corpului didactic din loc, în favoarea seminariului gr. or. din Arad, care se înființează acuma. Înainte de începerea danțului se vor juca 3 piese teatrale : 1. „Ciorobor pentr'un topor“, comedie într'un act de Iosif Vulcan. Persónele : Ioan Costina, Dionisiu Sida, Alesandru Mihalovicu și Enea Joldea. 2) „Andrei Florea Curcanul“, cântonată în 2 acte, predată de Petru Irlas. 3. „Vlăduțul mamei“, cântion. într'un act, predat. de Ales. Mihalovicu. După paușă se va juca „Călușerul“ de 22 tineri, în costum românesc.

Corul vocal din Lipova arangia la 15/27 august, cu ocaziunea serbării Iramului bisericeii, un concert și rugă petrecere de joc. Programa concertului fu următoarea : 1. „Imnul unirii“, cor micșt de Porumbescu ; 2. „Coróna Moldovei“, cor bărbătesc ; 3. „Poporul român“, de Iosif Vulcan, declamată de dșóra Marióra Vuculescu ; 4. „Fecióra Maria“, cor micșt, compus de G. M. Stefanescu ; 5. „Banii mei“, poesie de Nicolau Cristian, declamată de Atanasii Pasca ; 6. „Hora Si naia“, de G. Ventura, cor micșt ; 7. „Féta dela Cozia“, poesie de D. Bolintinian, declamată de dșóra Elena Bogoiu ; 8. „Trei-colorul“, cor micșt de Porumbescu ; 9. „Marșul armatei române“ în 1877 de Dumitrescu, cor bărbătesc.

Junimea gimnasială din B.-Comloș a arangiat la 15/27 august o petrecere cu dans, precedată de represintarea piesei : „Sătenii“, comedie caracteristică națională de Alesandru Petrovici. În piesă au jucat dșórele O. Popici, Elena Rusu, Sidonia Bugarin și dnii Iuliu Barbulescu, Laurentțiu Ulieriu, Antonie Stefanovici, Nicolae Alesandru, Petru Pascu, George Micieu, Damian Sebeșan și George Stefanovici, și alte persóne în chor. Piesa s'a jucat în teatrul dominal ; vinitul curat se va împărți între cassele societății „Crucea Roșie“ și a „fondului școlar“.

Școlile din Brad. Primirăm dizele trecute : A VIII-a programă a gimnasiului public gr. or. român din Brad pe anul școlar 1883/4, publicată de George Părau adm. protopr. și director provisor ; tipariul tipografiei archidieceșane Sibiu. Programa conține : Raportul direcțiunii, planul de prelegere și datele statistice îndatinat. La acest gimnasiu, care de present are numai patru clase, au fost aplicați 7 profesori. Elevi au fost cu totul 91, dintre cari 87 români, 2 maghiari și 2 germâni.

Sciri din România. *Noul tron* ce se va aședă în sala tronului palatului regal din capitală se va alcătui după modelele tronurilor vechilor domni ai țării. În acest scop se vor studiá modelele de tronuri domnesci ce se află prin mănăștirile și bisericile vechi

din țără. — *Din Curtea de Argeș* se scrie, că după opiniunea dlui Leconte, conducătorul lucrărilor de acolo, restaurațiunea catedralei se va lini în primăvera viitoare. — *Curțile și tribunalele din țără* se deschisără la 16/28 l. c. Pentru solemnitatea deschiderii, dl procuror Zenidi pronunță un discurs la Curtea de Apel, tratând despre „Capacitatea juridică a străinilor în România“. Dl A. Cartacuzino, primul-președinte al Curții de Apel, i respunse. — *Dl generar Dabija*, fostul ministru de lucrări publice, a fost numit șef al marelui stat-major al armatei. — *Dl Chițu*, ministrul instrucțiunii publice, a luat măsuri ca pe lângă liceele statului să se înființeze câte o bibliotecă publică, de care cetățenii să se pótă servi gratuit.

Resbel între Francia și China. Evenimentul cel mare în politică este resbelul între Francia și China. De mult se trăgăneză negociațiunile între aceste doue puteri mari ; în maiu s'a și încheiat pacea, dar chineșii au frânt-o. Acuma dar Francia nu se mai pótă retrage. O telegramă din Paris ne anunță, că admiralul Courbet a început bombardarea localității Fu-Ceu. Admiralul are acolo 15 corábii și doue torpiloare, având în totul 114 tunuri grele și 3076 ómeni. Fu-Ceu este bine ales ca loc de atac. El se află la gura riului Siho séu Min și este capitala provinciei Fu-Tien. Fu-Ceu are o mare însemnătate nu numai fiind că se află față 'n față cu insula Formosa, ce este de asemenea destinată a fi luată ca emanet pentru despăgubirea de resbel, ci și pentru marile sale stabilimente militare. El este locul unde se fabricază renumitele săbii chineșe. În Fu-Ceu își are reședința prima-școlă militară chineșă organizată după modelul european ; aci fabricăză Chineșii, după sistema europeană, torpile, tunuri, pușci, etc. Aci este în fine centrul de fabricațiune al tuturor obiectelor trebuincioșe armatei chineșe în lupta cu Europeii. El formează cheia spre Tukion.

O ducesă risipitoare. Una din acele dame ale aristocrației franceșe, căreia îi place să risipescă banii cu doue mâni, este ducesa de Persigny. De aceea ea va fi bună semă pusă sub tutelă, mai ales că fiul ei, ducele Ion de Persigny, a și cerut dela autoritățile competente punerea sub tutelă a mamei sale. Duceșă trăia de altfel cumpătat, până ce murind mamă-sa, prinșea dela Moscova, ajunse în stăpânirea unei averi, ce-i aducea pe an un venit de 300,000 de franci. Duceșă și-a zidit în Cannes o vilă, pré frumoșă, ce a costat-o numai 80,000 franci. Ne fiind mulțămită cu atâta, și-aduse din Japonia o casă de bambus cu artă clădită și o familie japoneșă să ședă într'ensa. Pentru acesta a făcut chiar ea o călătorie în Japonia, cheltuind 200,000 franci. De unde iai însă fără să mai pui, se sfărșeșce, și fiind că averea prinșeii dela Moscova încă nu e isvor nesecat de bogății, au hotărît rudele dușei să o pună sub tutelă, și așa să pună capăt escen-tricităților ei printr'un „consiliu judecătoresc“.

Institutul etnografic din Paris a decernat dlui Emile Legrand, marea medalie de argint a concursului V. A. Ureche, pentru lucrările sale importante asupra României și a Greciei. Cetitorii noștri își amintesc, că acesta medalie s'a înființat de institutul etnografic de Francia, în amintirea serviciilor ce dl V. A. Ureche a făcut institutului și a părtașiei ce a luat la ultimul congres al seu din Paris. Dl Emile Legrand este unul din cei mai iluștri membri corespondinți ai Academiei române. Publicarea „Efemeridelor dacice“ și a o mulțime de alte lucrări grecesci, cari ating și istoria țării române, au atras dlui Legrand onórea mai sus arătată.

Sciri scurte. *Dșórele Elena și Maria Văcărescu*, fiicele dlui T. Văcărescu, ministrul plenipotențiar al României la Brusela, după ce au trecut acum un an,

cu mențiunea foarte bine, prima parte a examenului de bacalaureat în Paris, au depus zilele acestea a doua parte a aceluia examen și au fost proclamate bacalaurate în litere cu laudele juriului, mai ales pentru disertațiunea filosofică. Din 91 candidați erau 3 fete, cari toate s'au admis; pe când din 88 tineri, 40 au căzut. — *Congresul literar și artistic internațional* va ține în anul acesta sesiunea sa la Madrid, în 29 septembrie; între membrii onorari ai acestei Asociațiuni se află și Carmen Sylva și dl V. A. Urechia. — *Dnii Mocean și Velescu* se află deja în Madrid; debutul lor și al insoțitorilor lor, două tinere spaniole, a fost joi în 2/14 august în grădina Retiro, executând danțuri caracteristice române. — *Aniversarea de 200 de ani* dela mărtea poetului dramatic francez Corneille se va serba la 1 octombrie în Rouen, locul nașterii poetului. „Theatre français” va merge în corp la Rouen, ca să aranjeze acolo două reprezentațiuni teatrale. În prima seară se va reprezenta „Cid”; în seara a doua se vor reprezenta niște părți din diferitele opuri ale lui Corneille. — *Deputatul Starcevic*, care în dieta Croației s'a ilustrat prin limbajul său violent, la începutul săptămănei curente a fost scos de acolo, la ordinul președintelui, prin gendarmi. — *Cholera* scade în Franța, dar se răspândește în Italia.

Necrolog. *Petru Ciceronescu*, preot și asesor consistorial al diecesei gr. c. oradane, paroc în comuna Vereșmort, comitatul Sătmar, a încetat din viață la 22 august, în etate de 60 ani, lăsat de fiii și fiicele: Dr. Ioan Ciceronescu vice-rector seminarial în Oradea-mare, Antonia cu soțul Lazar Iernea paroc în Păbikó și fiica Maria, Samuil actuar episcopesc, Anna cu soțul Andreiu Pelle preot; de afinii sei Ilustrisimul Domn Dr. Ioan Szabó episcop gr. cat. de Gherla, Samuil Szabó paroc și protopop în Supurul de jos cu familia, Anna Keresztelki cu soțul Ioan Cinea paroc în Dijer și fiii, Elisabeta Szeremi cu fiii.

Pentru economie.

Mirosul ouelor. Cunoșteți, dămnelor, ouele cu miros de violele său de garoafe? Ecă receta: Este cunoscut că ouele își însușesc parfumurile precum și emanațiile cele urâte ale obiectelor cu cari se găsesc în contact. Prin urmare, nimic mai lesne de cât să pui trandafiri său violele în coșul cu oue. Ele devin foarte gustose și capătă gustul acestor flori mirositoare.

Cum se șterg petele de rugină după albături. Pentru acest scop se ia o parte de acid clorhidric, se amestecă cu 4—5 părți apă, și amestecul se încălzește înainte de a-l întrebunța. După ce s'au șters petele cu acesta soluție de acid, rufele trebuie să se spele bine cu apă rece. Este aproape imposibil să se ștergă petele de rugină de pe stofele colorate.

Cum se cunosc ouele proșpete. Pentru a cunoște decât ouele sunt sau nu proșpete, trebuie a le băga într'o soluție de trei litre de apă amestecată cu 125 grame de sare ordinară. Ouele din aceeași zi vor cădea la fund; cele din ajun se vor opri puțin mai sus; cele de două zile vor stă la mijlocul apei; cele de cinci zile se vor urca spre suprafața apei. Prin urmare, cu cât ouele vor fi mai vechi, cu atât ele se vor urca mai mult spre suprafața apei.

Vinurile colorate artificial. Etă un mijloc pentru a cunoște vinurile vopsite cu fuchsina. Se înmoie un fir alb de lână său de mătase, care pe urmă se spele cu apă multă. Fața naturală piere astfel, pe când fuchsina lasă firului o culoare pre-roșietică.

Cunoscerea laptelui falsificat prin cântărire.

Un litru de lapte natural și curat cântărește 1026—1035 grame; laptele care este mai ușor, este întins cu apă. Un litru de apă rece curată cântărește un kilogram, prin urmare, cu cât se apropiă mai mult greutatea unui litru de lapte de greutatea apei, cu atât s'a pus mai multă apă în lapte.

Problemă canonică

de Eufemia P. Morariu.

Șede un om cu o muere în drum, și trece pe lângă ei un călăreț, care le ăice:

— Noroc, om cu muere!

Etă muerea i răspunde:

— Nu-i om cu muere, ci mama acestui om a fost sócra mamei mele.

Ce e omul cu muerea?

Terminul de deslegare e 10 septembrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghicitei de șac din nr. 30:

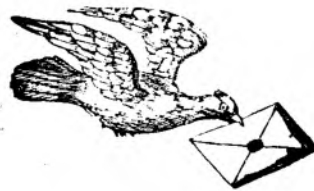
Scire mare de mândrie
Vine dela București,
Care face bucurie
Sufletelor romănesci;
O dorință strămoșescă
Etă s'a realizat:
Lumea ăice; Să trăiească
România ca regat!

Iosif Vulcan.

Deslegare bună ni-a sosit dela dămnelle și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Mărióra Cornea, Veturia Lazar Purcărețean, Aurelia Bichicean, Ana Steț n. Roman, Sidonia Major, Emilia Nicóra, Emilia Pop n. Marcuș, Elena Brailean, și dela dnii Virgiliu A. Pop, Romul Nicóra, Alesandru A. Silași, Victor Turcu, Ioan E. Dudulescu.

Premiul fu dobândit de domnișóra Mărióra Cornea în Repsig.

Poșta Redacțiunii.

Dni I. B. în O. Este originală său culésă din popor? Nici una, nici alta nu ni se pare a fi. Ancă odată rugăm pe cei ce ne trimit poesii populare, să nu schimbe nimic!

Dni I. D. în L. Doinele din ținutul Borgoului sunt mai tóte noue. Se vor publică. Trimite și altele!

Bistritia. Dóră au și trecut feriele?

Dnei A. C. în V. S'a trimis în săptămăna trecută.

Dni P. V. Gr. în I. Nimic?

Călindarul săptămănei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sër-bătorile.	Sórele țesare	Sórele apune
Dumineca 12-a după Rusale. Evang. dela Mateiu c. 19, v. 3, a inv. 1.					
Duminecă	19	31	Mart. Andrei Strat.	5 17	6 43
Luni	20	1	Prof. Samuel	5 19	6 41
Martți	21	2	Apost. Tateu	5 20	6 39
Mercuri	22	3	Mart. Agatonic	5 21	6 38
Joi	23	4	Mart. Lupu	5 22	6 35
Vineri	24	5	Ieromon. Eutihiau	5 23	6 34
Sâmbetă	25	6	Sf. Vartolomeiu	5 24	6 32

Proprietar, redactor respunțător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tiparul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.